

Vargha Mihály

A SZÉKELY NEMZETI MÚZEUM IGAZGATÓI JELENTÉSE (2007. NOVEMBER – 2008. OKTÓBER)

Köszöntöm az Olvasót évkönyvünk, az *Acta Siculica 2008* hasábjain!

Örömmel teszek eleget évi beszámolóim előterjesztésének, mert összességében pozitív folyamatokban gazdag időszakot mutathatok be. Az elmúlt időszakban a Székely Nemzeti Múzeum hivatásához mértén igyekeztünk látogatóinkat újszerű, tartalmas kiállításokkal és eseményekkel meglepni. A számos rendezvény mellett legjobb tudásunk és erőnk szerint biztosítottuk a ránk bízott értékek minél gondosabb és körültekintőbb védelmét, folytattuk a gyűjtemények szakszerű feldolgozását. Mindeközben vendégkutatóinknak is folyamatosan rendelkezésére álltunk információkkal, dokumentumokkal, fényképekkel, múzeumi tárgyakkal.

Az előző évhez képest jelentőset léptünk előre mind gyűjteményeink kezelésében, nyilvántartásában, gyűjtéssel, vásárlással történő gyarapításában, mind pedig a szakembereink által rendezett tárlatok és a fogadott vendégkiállítások minősége, látogatottsága, kiadványaink színvonala terén. Ugyanakkor impozáns székházunk eredeti Kós-tervek szerinti díszítésében, a korszerűsítés folytatásában is megvalósításokkal büszkélkedhetünk. A belső és az intézményközi tudományos élet kihívásaira a legmegfelelőbbnek ítélt módon, elsősorban a nyitás, a partnerség jegyében igyekeztünk reagálni.

Ezúton is megköszönöm a segítségét, figyelmességét, intézményünk iránti elkötelezettséget a Székely Nemzeti Múzeum anyagi és szakmai támogatóinak, önzetlen barátainak.

1. Általános kérdések

1.1. Intézményi adatok

A Székely Nemzeti Múzeum a legnagyobb határon túli magyar közgyűjtemény. Regionális múzeum, a fenntartója Kovászna Megye Tanácsa. Természetrajzi, régészeti-történelmi, néprajzi, és könyvtári osztállyal működik, valamint baróti (Erdővidék Múzeuma), csernátoni (Haszmann Pál Múzeum), kézdivásárhelyi (Céhtörténeti Múzeum), képzőművészeti (Gyárfás Jenő Képtár) és zabolai (Csángó Néprajzi Múzeum) külső egységekkel. Alkalmazottainak száma 63, melyből 33 múzeumi szakember. Ezévi költségvetése meghaladja a 2 000 000 lejt, amelyet pályázatok útján, támogatók bevonásával, látogatói és régészeti felügyeleti díjakból igyekszünk kiegészíteni. Ezt a forrásbiztosító munkát segíti a Székely Nemzeti Múzeum Alapítvány is. A múzeumot a tárgyalt évszázadokban több mint 36 000 látogató kereste fel.

1.2. Munkaerő- és szervezeti fejlesztés, intézményi kapcsolatok

Újjáalakult a Tudományos Tanács, a Székely Nemzeti Múzeum Vezetőtanácsának döntéselőkészítő, konzultatív szerve. Elnöke Kinda István, titkára Boér Hunor.

Létesítettünk és sikeresen betöltöttünk egy PR-menedzseri beosztást a székhelyen. Sikertült előléptetni öt tudományos munkatársat: egyet a régészetben, kettőt a néprajzon, egyet a könyvtárnál.

A székelyföldi múzeumok mellett szoros szakmai kapcsolatot ápoltunk a Magyar Nemzeti Múzeummal, az Országos Széchényi Könyvtárral, a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeummal, a veszprémi Laczkó Dezső Múzeummal, a révkomáromi Magyar Kultúra és Duna Mente Múzeumával, a sepsiszentgyörgyi székhelyű Magyar Kulturális és Koordinációs Központtal, a kolozsvári Kriza János Néprajzi Társasággal.

1.3. Székely Nemzeti Múzeum Alapítvány

Az alapítvány tisztújító gyűlésén a mintegy negyven rendes tag elnöki kinevezésében megerősítette Kovács Sándor gyógyszerészt, alelnökké Kocs Irént, titkárrá Tamás Tündét választották.

Az alapítvány betölti szerepét: támogatta, segítette az intézményi munkát, kapcsolatot tartott fenn a civil intézményekkel. Aktívan bekapcsolódott a Bortnyik-katalógus kiadásába és a *Kós Károly, az európai építés* diákvetélkedő szervezésébe, valamint több munkatársunk utazástámogatási pályázatának lebonyolításába.

Az alapítványt jelentős összeggel támogatta a bukaresti székhelyű Eufonika Kft., kiállítási tárlókkal a sepsiszentgyörgyi Multinumber Kft., szállítással Imreh István magánvállalkozó szponzorálta.

2. Infrastruktúra fejlesztése

2.1. Épületdíszítés és -berendezés

A székhelyünk épületeit tervező Kós Károllyal szemben majd százéves adósságunkat törlesztettük azáltal, hogy a nálunk megőrzött rajzok, tervek alapján megrendeltük és elkészítettük főépületünk főbejárata fölé a Székely Nemzeti Múzeum színes mozaikcímerét, ugyanitt a lépcsőfeljáró kőmellvédjét díszítő kovácsoltvas korlátot, valamint a Bartók Termet kitöltő huszonnégy darab, gyimesi fenyőfából készült padot (utóbbiak már az első világháború után megvalósultak, de időközben elpusztultak).

A Szent Anna-legendát idéző, Bene József festőművész által készített festményt (színpadképet) kölcsönkértük az angyalosi református parókiáról, állapotát stabilizáltuk, és a lépcsőházban kiállítottuk. Gesztusunk jelzésértékű kíván lenni: Kós Károly üvegfestményekkel, freskókkal gazdagon díszített belső tereket képzelt el, amelyeket a címerhez, a korláthoz és a padokhoz hasonlóan reményeink szerint a közeljövőben megvalósítunk.

Bronzba öntettünk továbbá négy olyan gipszportrét, amelyek intézménytörténetünkben jelentős szerepet játszó személyiségeket ábrázolnak (Bartók Béla, Gyárfás Jenő, Zsögödi Nagy Imre, Plugor Sándor).

2.2. Rehabilitáció, javítás

A főépület alagsorában javítási munkákat végeztünk, és a szabványok szerinti módosításokat valósítottunk meg (mozgássérültek számára is alkalmassá tett részek).

Az egykori múzeumőri lakások padlását lomtalanítottuk, és környezetüket rendeztük. Iroda- és műhelyhiánnyal küzdünk, így a kitakarított tereket a szükségletekhez igazítva lehet újratervezni.

Gelencéről zsindeletet vásároltunk, és csernátони kollegáink megjavították az utcára néző két székelykapu tetőszerkezetét.

Képzőművészeti osztályunk, a Gyárfás Jenő Képtár épületére új tetőborítás került, a torony konszolidációja és restaurálása is elkezdődött. A munkálat megrendelője és finanszírozója Kovászna Megye Tanácsa.

Öröndetes tényként könyvelhetjük el, hogy infrastruktúránk rehabilitációját célzó többszöri indítványunkra, szándékainkat és erőfeszítéseinket méltányolva fenntartónk – Kovászna Megye Tanácsa – egy regionális fejlesztési program (POR) keretében a felújítandó műemlékek listáján első helyre javasolta múzeumunkat. Így az elkövetkező öt évben végre lehetőség nyílik a főépület teljes, átfogó rehabilitációjára. Az igénylista, a tenderfüzet összeállításában egyaránt kitértünk az épületkonszolidáció és -javítás, valamint a belső terek modernizációjának tárgyköreire.

2.3. Adminisztratív gondok

Sepsiszentgyörgy polgármesteri hivatalától területet kértünk raktárépítés céljából, kárpótlásként a múzeumkertnek az 1960-as években kisajátított részéért.

A köztudatban Gyárfás Emlékházként szereplő külső egységünk ingatlanát a művész unokái három éve sikeresen visszaigényelték. A türelmi idő 2008 szeptemberében lejárt, a szolgálati lakásként és szobrászműteremként is működő ingatlan végleges átadása október hónap végén történik meg.

Csernátони részlegünknel 3000 lej értékben javítottuk a gépszín palaborítású tetőzetét. A szintén javításra szoruló Damokos-kúriára sajnos nem költöttünk, hiszen az örökösök a Gyárfás-házhoz hasonlóan visszanyerték már három éve, polgári per útján. A múzeum helyzetének orvoslása érdekében beadvánnyal fordultunk a megye frissen választott vezetőihez (a bérleti szerződés jövő év elején lejár).

3. Gyűjtemények

3.1. Raktározás és nyilvántartás

Az új épületrehabilitációs lehetőségekre való tekintettel a raktárak előző évi nagy felújítási beruházásait nem folytattuk. A régészeti és a néprajzi osztályon a frissen beszerelt polcrendszer hasznosításán, a könnyű visszakereshetőség érdekében a címkézésen, a rendszerezésen, a helyrajzi számok elkészítésén volt a hangsúly. Elkezdődött éremgyűjteményünk szakszerű inventarizációja is, és munkálatai jó ütemben haladnak.

A múlt évben beindított számítógépes nyilvántartás (DocPat, Alice 5.50) alkalmazása által eljutottunk oda, hogy közel 15 000 adatot vezettek be muzeológusaink és gyűjteménykezelőink. Ebben a munkában a könyvtár és a történelem-régészet osztály teljesítménye kiemelkedő.

Az elektronikus nyilvántartásra alapozva beindíthattuk az országos műkincsvedelmi nyilvántartásba vétel folyamatát. Az egyes tárgyakra vonatkozó terjedelmes aktacsomagok összeállítása miatt az eredmény számokban kifejezve szerény – mindössze 224 tárgy minisztériumi diplomáját gyűjtöttünk be –, mégis

fontos lépésnek tekinthetjük. Munkánkat sajnos nehezíti, hogy a művelődési minisztériumba küldött dokumentációra a válasz gyakran több hónapos késéssel érkezik, pedig sokszor éppen ez a minisztériumi válasz újít eligazítást a feldolgozandó anyag módszertani problémáira.

3.2. Állagmegőrzés, restaurálás

Sikerült a kiállítóterek és raktárak hőmérsékletének és páratartalmának a mérésére digitális és mechanikus műszereket is beszerezni. A székhely néprajzi és régészeti raktáraiban a levegő páratartalmát erre a célra vásárolt szűrőberendezésekkel optimalizáltuk.

Ugyanitt, valamint a kézdivásárhelyi múzeumi raktárakban a frissen behozott tárgyak kezelésén túl idén gázzal is fertőtlenítettünk.

3.3. Gyűjteménygyarapítás

Örvendetes tény, hogy az előző évekhez képest gyűjteménygyarapodásunk növekvő tendenciát mutat. A tavalyi pár száz vásárolt, illetve gyűjtött tárgyhoz képest az idén több mint 2000 tárgy került a tulajdonunkba. A természetrajzi gyűjteménybe mintegy félezer, Uzonkafürdőről, Kézdiabiből, Száldobosról, valamint a pádisi Nemzeti Parkból származó új példány került be; a régészet-történelem osztály gyűjteményei főként a régészeti felügyelet és megelőző ásatások során gyarapodtak számottevően. A néprajzi gyűjteményt a veszprémi vendégkiállításunk generálta intenzív bölöni gyűjtőmunka közel százötven új tárggyal gyarapította, emellett kiemelkedő értékű a szintén Erdővidékről vásárolt 1847-es *festett tálas* és az 1885-ös *cserepes* (csempés tüzelőberendezés). A könyvtári állomány több mint ötszáz szakkiadvánnyal bővült, ennek negyede vásárlás útján került a múzeum tulajdonába. Képzőművészeti kollekciónk kéttucatnyi műtárggyal gyarapodott, kiemelkedő értékűek a Gyárfás Jenő által festett portrék (Potsa József, illetve Császár Bálint arcképe), Kmetty János és Román Viktor rajzai, valamint az angol Digitalis csoport, a budapesti Képes Társaság művészeinek és a Finn Festők Egyesületének adományai.

Külső egységeink gyűjteményeinek gyarapodása is látványos: Csernáton közel ezer, zömmel használati és ipartörténeti jellegű tárgyat; Zabola mintegy háromszáz, moldvai csángó, valamint zabolai viseleti és használati darabot; Barót – elsősorban a dobói ásatásokból – közel száz darabot, Kézdivásárhely valamivel kevesebb tárgyat gyűjtött raktáraiba. Kiemelendő, hogy baróti egységünk a közeljövőben egy igen értékes lelettel gazdagodik: idén nyáron a felsőrákosi külszíni szénfejtésben előkerült egy közel hárommillió évesre datált masztodon feltűnően ép csontváza, amelynek kiemelése és konzerválása kolozsvári, zirci és helyi szakemberek bevonásával elkezdődött.

4. Kiállítások, rendezvények

Az előző évekhez hasonlóan a székhely és külső egységeink kiállításai 36 000 fölötti látogatót vonzottak. A főépületben a PR-tevékenységnek köszönhetően különböző célcsoportokat sikerült megszólítani. A *Múzeumok Éjszakáján*, valamint a *Műemléki Világnapon* szervezett programokkal a nemzetközi múzeumi események sorába kívántunk illeszkedni. A hasonló események a turistaidényen kívül is nagyszámú látogatót vonzottak (a megnyitók, koncertek látogatottságának felmérése érdekében ingyenes jegyeket nyomtattunk).

a. A központi rendezvények közül kiemelkednek

Erőd 100 – centenáriumi kiállítás saját anyagunkból. Az újszerű kiállításrendezési koncepciójú, nagyméretű színes fotókkal, szöveggel, képekkel és tárgyakkal bőven dokumentált tárlatot dr. László Attila, a jászvásári Al. I. Cuza Tudományegyetem régészprofesszora, a legendás híró László Ferenc múzeumőr unokája nyitotta meg. (Ennek a szakmai kapcsolatnak köszönhető, hogy bronzkori anyagunk legszebb darabjait két rangos nemzetközi kiállításon is bemutatathattuk: a svájci Oltenben a *Meister der Steinzeitkunst – Frühe Kulturen aus Rumänien* című kiállításon, 2008 nyarán, valamint a *Cultura Cucuteni–Tripolje* című tárlat keretében a vatikáni Palazzo della Cancellaria épületében, 2008 őszén.)

Néprajzi osztályunk két sikeres kiállítást rendezett. Székházunkban a Szent György-napi rendezvények keretében a „*Naptól virít, naptól hervad a rózsza*” – *Feliratos fálvédők* című időszaki tárlat a népies giccs és a védendő múzeumi értékek határterületére vezette a látogatót. Emlékezetes megnyitó előadást tartott dr. Keszeg Vilmos, a BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék vezetője.

Veszprémben, a Laczó Dezső Múzeumban az *Ünnepek és találkozások* című vallásos néprajzi kiállítás néhány jellegzetes székelyföldi népszokást mutat be. Ehhez kapcsolódva, a kiállítás kiegészítéseként igazi „székely napot” szerveztünk *Kicsinyben a világ* címmel, ennek keretében székelyföldi hagyományörző meseterek mutatkoztak be, de nem hiányzott a székelyföldi zene, a tánc és a gasztronómiai ízelítő sem.

Könyvtárunk a sepsiszentgyörgyi Szent József plébániával közösen bibliakiállítást szervezett, ugyancsak könyvtáros szakembereinkre alapozva fogadtuk a *Reneszánsz Év* kapcsán az Országos Széchényi Könyvtár *Bibliotheca Corviniana* című vendégkiállítását.

A székházban vendégül látott hét kiállítás közül kiemelkedik a *Kós Károly – egy európai építész* című, amelyet a könyvtárunkban található Kós-rajzokból, vázlatokból készült „házi” tárlattal egészítettünk ki. Megnyitó beszédet tartott a Budapesten élő, Kós Károly építészeti örökségét kutató Anthony Gall, az eseményt követően pedig szakmai kerekasztal-megbeszélésre került sor a múzeum épületének tervezett rehabilitációja kapcsán.

Révkomáromi testvérmúzeumunk közvetítésével optimista kicsengésű fényképkiallítást hozott Paul Glendell angol fotográfus, címe: *Székelyszőlő egy angol szemével*.

A budapesti Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet jóvoltából fogadhattuk a *Kis Manyi ismeretlen arcai* című kiállítást, amely a zágoni származású magyar színésznő emlékét elevenítette fel.

Intézményünkben újra megpezdült a zenei élet. A *Reneszánsz Év* rendezvényt sorozat keretében nem kevesebb, mint tizenkét kamarazene-hangverseny házigazdái voltunk, helyi, csíkszeredai, kolozsvári, temesvári, osztrák és svájci muzikusok részvételével. Nagy sikere volt annak az interaktív kezdeményezésnek is, amelynek során – a reneszánsz tematikájú koncerteket mintegy fűszerezve – korabeli jelmezbe öltözött hivatásos táncmesterek tanították „figurálni” a közönséget.

b. Baróti Erdővidék Múzeuma

A helyi Gaál Mózes Egyesülettel és Tortoma Önképzőkörrel együttműködve számos érdekes és tematikájában változatos rendezvényre lehet büszke: *Az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc relikviái Erdővidéken* című tárlat, Kakas Zoltán *Bao-bao – Kép-táj* c. fotókiállítása, a zabolai Csángó Néprajzi Múzeum vendégkiállítása, tucatnyi könyvbemutató, író-olvasó találkozó, hagyományápoló és múzeumpedagógiai jellegű foglalkozás tette színesebbé az intézmény kulturális ajánlatát.

c. Csernátoni Haszmann Pál Múzeum

A múzeumban tavasztól őszig tartó népfőiskola, a hagyományos népi mesterségeket (fafaragás, bútorfestés) ápoló alkotótáborok zajlottak, a múzeum anyagából népi hangszerek témában időszakos bemutatót szerveztek. Ugyanott a sepsiszentgyörgyi KépVidék fotóművész alkotócsoport *Kép, táj, emberek* című tárlata emelhető ki.

d. Kézdivásárhelyi Céhtörténeti Múzeum

Alapítójáról, néhai Incze Lászlóról elnevezett nagytermében az eltelt időszakban kilenc kiállításnak örülhettek a céhes város polgárai. A *VárosKÉPEK. Múlt és jelen (1972–2007)* című tárlatot a Bogdán-féle napfényműteremben, annak avató ünnepségén nyitották meg, és színvonalát nemzetközi műemlékvédő konferenciával emelték. Konceptiója újszerűségében és időszerűségében ugyancsak kiemelendő a Dimény Attila rendezte, *Jó ruhában járni-kelni* című polgári viselettörténeti kiállítás.

e. Sepsiszentgyörgyi Gyárfás Jenő Képtár

A képtárban szervezett tíz tárlat közül kiemelkednek az angliai Digitalis csoport, a szentendrei Vajda Lajos Stúdió, a Magyar Távirati Iroda, a Mohos Fotóklub, a Németországban élő Bortnyik György fotóművész tárlatai, valamint a budapesti Barabás Márton, Vetró András (Kézdivásárhely) és Péter János egyéni kiállításai.

A képtár színvonalasan képviselte múzeumunkat a Csíki Székely Múzeum szervezte, *A nagybányai művésztelep* nevet viselő nagyszabású projektben, a nagyszabású Brukenthal Múzeumban az *Erdélyi művészek Európában* című tárlaton, valamint képanyagot biztosított a helyi László Ház avatójára, a *Nagy idők tanúi*, az 1848–49-es szabadságharc emlékét felidéző kiállításához.

f. Zabolai Csángó Néprajzi Múzeum

Csángó tematikájú vendégkiállítással szerepelt Baróton, szász anyagából Budapesten, helytörténeti jellegű gyűjteményéből Kolozsváron rendezett tárlatot. A kolozsvári Kriza János Néprajzi Társaság társszervezésével az intézmény több rendezvénynek adott otthont, amelyek közül a néprajz szakos egyetemi hallgatók számára szervezett tíznapos szakmai gyakorlat, a *Fiatallélekek V. szemináriuma* és a *Fiatallélekek II. tábora* érdemel figyelmet.

5. Tudományos élet

Szakembereink szerteágazó tudományos teljesítménye többféle szempontrendszer alapján méltányolható, kutatások, konferenciák, előadások, publikációk számbavételével stb. mérhető. Sikeresen befejeződött több Délkeleti Intézet-program visszaintegrálódása is (*Acta Siculica* évkönyvek; *Szellemi sivatag, Székelyföld monográfiái*, *Árgirus* programok).

5.1. Kutatások

Tudományos alkalmazottaink intézményen belüli kutatási programjaik során az elmúlt időszakban számos székelyföldi és erdélyi helyszínen végeztek terepkutatást. Természetrájos munkatársunk az Erdélyi-szigethegységben, a Baróti-hegységben, Albis, Sepsiszentgyörgy és Székelyszáldobos környékén végzett gyűjtőmunkát. Régészeink Csernáton, Erdőfüle, Kálnok, Oklánd, Sepsiszentkirály, Uzon, Vargyas településeken biztosítottak régészeti felügyeletet, és folytattak leletmentő ásatást, a történész kollégák különböző levéltárakban és intézményekben (Sepsiszentgyörgy, Székelyudvarhely, Kolozsvár, Budapest) gyűjtöttek adatokat, valamint Sepsiszentgyörgy környéki (Albis, Gidófalva) és erdővidéki településeken (Nagyajta, Nagybacon, Bibarcfalva, Bölön, Bodos) kutattak.

Néprajzos szakembereink terepkiszállásaik során Bereck, Bölön, Csíkszentdomokos, Csíkszentimre, Kássonfelfűz, Kássonjakabfalva, Nagyajta, Vargyas, Zalán településeket és a Bákó környéki csángó falvakat keresték fel, budapesti, debreceni, szentendrei intézményekben és magángyűjteményekben dokumentálódtak, valamint a bákói, a csíkszeredai és a sepsiszentgyörgyi állami levéltárban kutattak.

5.2. Konferenciák és egyéb tudományos teljesítmények, kitüntetések

Boér Hunor könyvtáros-muzeológus intézményünk történetének átfogó újraértékelését valósította meg, és vonatkozó szakdolgozatát (*A Székely Nemzeti Múzeum a magyar tudomány és művelődés történetében, 1875–2000*) a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen védte meg.

Szakembereink számos országos és nemzetközi rangú konferencián vettek részt és tartottak előadást, ezek sorából válogatva:

– Budapest: Magyar Rovartani Társaság ülészsaka – Kocs Irén természetrajzos kolléganőnket Frivaldszky Imre Emlékplakettel tüntették ki.

– Róma, Accademia di Romania: *Tesori e oggetti di prestigio nell' area della cultura di Cucuteni* konferencia – Sztáncsuj Sándor régész tartott előadást.

– Franciaország, Loire-völgyi tanulmányút és tapasztalatcsere – Sztáncsuj Sándor, Vargha Mihály.

– Marosvásárhely, Maros Megyei Múzeum: *Középkori tüzelőberendezések és tartozékaik* konferencia – Szöcsné Gazda Enikő néprajzos előadása.

– Szekszárd, Magyar Néprajzi Társaság: *Jogi néprajz, jogi antropológia* konferencia – Szöcsné Gazda Enikő előadása.

– Kolozsvár, Kriza János Néprajzi Társaság – BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék: *Az elveszett katona* konferencia – Kinda István tartott előadást.

– Budapest, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal – ELTE Művészettörténeti Tanszék: *Colligite fragmenta* konferencia – Barabás Hajnalka és Boér Hunor előadásai.

– Kolozsvár, Kriza János Néprajzi Társaság – BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék: a Székely Nemzeti Múzeum kiadványaival mutatkozott be – Kinda István, Szöcsné Gazda Enikő és Vargha Mihály.

– Bușteni (Románia): Romániai Etnológiai Társaság (ASER) éves konferenciája – Szöcsné Gazda Enikő előadása.

– Székelyudvarhely, Haáz Rezső Múzeum: *IX. Erdélyi Magyar Restaurátorok Továbbképző Konferenciája* – Barabás Hajnalka előadása.

– Révkomárom (Szlovákia), Magyar Kultúra és Duna Mente Múzeuma – *A Székely Nemzeti Múzeum képzőművészeti gyűjteménye* címmel Vargha Mihály tartott előadást.

– Budapest, Szépművészeti Múzeum: Vinczeffy László alkotói munkásságát Munkácsy Mihály-díjjal tüntették ki.

– Helsinki–Karjaa (Finnország): *Hidak. VIII. finn–magyar kortárs képzőművészeti szimpózium* – részt vett Vargha Mihály és Vinczeffy László.

– Kolozsvár, EMKE – EME – Kriza János Néprajzi Társaság – Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár – BBTE Magyar Irodalomtörténeti Tanszék – Romániai Magyar Könyvtáros Egyesület: *Erdély reneszánsza* konferencia – előadással képviselt Boér Hunor és külső munkatársunk, Dobra Judit.

5.3. Szakközlés

Intézményünk szakemberei folyamatos szakmai kapcsolatot tartanak fenn itthoni és határon túli szervezetekkel, tudományos intézményekkel. Kutatásaik eredményeként az elmúlt időszakban több mint húsz dolgozatot, tanulmányt jelentettek meg magyar, román és angol nyelven hazai (Sepsiszentgyörgy, Barót, Csíkszereda, Marosvásárhely, Kolozsvár) és külföldi (Debrecen, Budapest) szakmai folyóiratok, konferencia- és tanulmánykötetek hasábjain.

5.4. Kiadványok

A Székely Nemzeti Múzeum és a csíkszeredai Státus Kiadó közös kiadványaként megjelentettük Kozma Ferenc 1879-es reprezentatív könyvének (*A Székelyföld közigazdasági és közművelődési állapota*) hasonmás kiadását.

A Székely Nemzeti Múzeum Alapítvány a Gyulai Ferenc Egyesülettel közösen sikerrel pályázva megjelentette Bortnyik György sepsiszentgyörgyi származású, Németországban élő fotóművész *Változó helyek árnyai* című fotóalbumát. Az 1960–70-es években készült fekete-fehér fotók a kommunista rendszer ünnep- és hétköznapjairól szólnak.

Az *Orbaiszék változó társadalma és kultúrája* című konferenciakötet a Csángó Néprajzi Múzeum első jelentős tudományos kiadványaként a zabolai múzeum és partnerintézményei közös szakmai munkájának eredménye.

5.5. *Acta Siculica* évkönyvek

Múzeumi évkönyvünk szakmai színvonalának biztosítása érdekében az egyes tudományterületek kiemelkedő képviselőit kértük fel, hogy szerkesztőbizottsági tagként, illetve szakmai lektorként vállaljanak szerepet. Egyed Ákos (történettudományok; a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja), Kósa László (néprajz, folklór, újkori művelődéstörténet; a MTA rendes tagja), László Attila (egyetemi tanár; Al. I. Cuza Tudományegyetem, Iași, Őstörténeti és Régészeti Tanszék), Benkő Elek (történelemtudomány; a MTA doktora; MTA Régészeti Intézet, Budapest), Pozsony Ferenc (egyetemi tanár; Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék), Sárkány-Kiss Endre (egyetemi docens; BBTE, Taxonómiai és Ökológiai Tanszék) vállalta, hogy szerkesztőbizottsági tagként segíti a szerkesztők munkáját; a néprajzi fejezetet Tánczos Vilmos (egyetemi docens, BBTE, Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék) lektorálta.

A Székely Nemzeti Múzeum nevében reprezentatív kiadványunkhoz történt megtisztelő szakmai hozzájárulásukat ezúton is köszönöm.

Évkönyvünk olvasóinak tartalmas ismeretszerzést, hasznos dokumentálódást kívánok!

Raportul de activități al Muzeului Național Secuiesc (noiembrie 2007 – octombrie 2008)

Salutări Cititorului pe paginile anuarului nostru *Acta Siculica* 2008!

Îmi îndeplinesc datoria de a întocmi raportul anual cu mare bucurie, pentru că pot prezenta o perioadă bogată în evenimente și realizări. În perioada trecută ne-am străduit să delectăm vizitatorii noștri cu expoziții și manifestări inedite, demne de menirea Muzeului Național Secuiesc. Pe lângă numeroasele evenimente organizate, în virtutea puterilor noastre am asigurat protecția atentă și circumspectă a valorilor puse în grija noastră și am continuat procesarea colecțiilor. În tot acest timp am pus la dispoziția cercetătorilor, care au solicitat, numeroase informații, precum și documente și obiecte din colecții.

Am făcut un pas important față de anul trecut atât în privința administrării, evidenței și îmbogățirii prin colectări, achiziții a colecțiilor, cât și privind calitatea și numărul de vizitatori ai expozițiilor organizate de specialiștii noștri și a expozițiilor itinerante găzduite de noi, respectiv nivelului publicațiilor noastre. Ne putem mândri totodată cu realizări în ornamentarea sediului nostru impozant, conform planurilor originale ale lui Károly Kós, respectiv în continuarea lui modernizare. Ne-am străduit să reacționăm în modul cel mai adecvat la provocările vieții științifice pe plan național și internațional, sub semnul deschiderii și al parteneriatului.

Mulțumesc și pe această cale susținătorilor noștri financiari și profesionali, prietenilor Muzeului Național Secuiesc pentru ajutorul, grija și loialitatea lor față de instituția noastră.

1. Probleme generale

1.1. Date despre muzeu

Muzeul Național Secuiesc este un muzeu de interes regional, finanțat de Consiliul Județean Covasna. Cuprinde secții interne de științele naturii, arheologie-istorie, etnografie, bibliotecă, respectiv unitățile externe din Baraolt (Muzeul Bazinului Baraolt), Cernat (Muzeul „Haszmann Pál”), Sf. Gheorghe (Galeria de

Artă „Gyárfás Jenő”), Tg. Secuiesc (Muzeul Breslelor), Zábala (Muzeul Etnografic Ceangăiesc). Numărul total al angajaților este 63, din care 33 specialiști. Bugetul nostru anual depășește suma de 2.000.000 lei, pe lângă care ne străduim să asigurăm și alte surse financiare cu ajutorul sponsorilor și al granturilor, din veniturile obținute din vizitarea muzeului și din monitorizările arheologice. În această activitate de obținere de fonduri ne ajută și Fundația Muzeul Național Secuiesc. În perioada discutată am depășit numărul de 36.000 vizitatori.

1.2. Dezvoltarea forței de muncă, organizare, relații interinstituționale

S-a reorganizat Consiliul Științific, organul consultativ pentru pregătirea hotărârilor Consiliului de Conducere al Muzeului Național Secuiesc (președinte: István Kinda; secretar: Hunor Boér).

Am înființat și am împlinit cu succes un post de management PR la sediu. De asemenea, s-a reușit promovarea a cinci specialiști: unul la secția de arheologie, doi la cea de etnografie și unul la bibliotecă.

Pe lângă muzeele din Țara Secuiască am menținut relațiile profesionale cele mai strânse cu Muzeul Național al Ungariei, Biblioteca Națională a Ungariei, muzeele din Szentendre (Muzeul Etnografic în Aer Liber; Ungaria), Veszprém (Muzeul „Laczkó Dezső”; Ungaria), Komárno (Muzeul Culturii Maghiare și al Dunării; Slovacia), cu Centrul de Coordonare Culturală al Republicii Ungare din Sfântu Gheorghe, cu Societatea Etnografică „Krizsa János” din Cluj.

1.3. Fundația Muzeul Național Secuiesc

În cadrul ultimelor alegeri din fundație pentru funcția de președinte s-a reales farmacistul Sándor Kovács, vicepreședinte devenind Irén Kocs, iar secretar Tünde Tamás.

Fundația a îndeplinit obiectivele propuse: a susținut sau a ajutat munca instituției și a menținut legătura cu organizațiile nonguvernamentale. S-a implicat activ în lucrările publicării catalogului „Bortnyik” și în organizarea concursului pentru școlari intitulat *Károly Kós – arhitect european*, respectiv în finanțarea deplasării mai multor specialiști ai muzeului.

Fundația a fost sponsorizată cu o sumă semnificativă de firma Eufonika Srl., cu sediul în București, cu depozite pentru expoziții de firma Multinumber Srl. din Sfântu Gheorghe, respectiv cu transport de întreprinzătorul particular István Imreh.

2. Dezvoltarea infrastructurii

2.1. Ornamentarea și mobilarea clădirilor

Am achitat o datorie de aproape o sută de ani față de proiectantul sediului muzeului, arhitectul Károly Kós, prin comandarea și instalarea unor elemente compoziționale după desenele și schițele originale păstrate la noi: inscripția Muzeul Național Secuiesc, din mozaic colorat, deasupra intrării principale; balustrada din fier forjat, ornând parapetul de piatră al scării; respectiv cele 22 bănci de lemn (din materie primă adusă din Ghimeș), așezate în Sala „Bartók” (acestea din urmă au fost confecționate după primul război mondial, dar între timp s-au distrus).

Am împrumutat de la parohia reformată din Angheluș pictura monumentală (decor de teatru) înfățișând legenda Sfântei Ana, realizată de pictorul József Bene, iar după conservare am expus-o în holul scării. Prin acest gest am dorit să semnalăm intenția noastră: Károly Kós ne-a imaginat spații interioare bogat ornamentate, cu vitralii și fresce, pe care, asemenea inscripției în mozaic, balustradei și băncilor, avem speranța să le realizăm în viitorul apropiat.

Am turnat în bronz patru portrete de ipsos ale unor personalități marcante, care au jucat rol important în istoria instituției noastre (Béla Bartók, Jenő Gyárfás, Sándor Plugor, Imre Zsögödi Nagy).

2.2. Reabilitare, renovare

În subsolul clădirii principale am făcut lucrări de renovare și modificări conform standardelor privind accesibilitatea persoanelor cu mobilitate redusă.

Am golit și am curățat podul fostelor locuințe de custozi ale muzeului și am aranjat și terenul din jur. Institutul suferă de lipsă acută de birouri și ateliere, spațiile eliberate pot fi reproiectate conform necesităților.

Am cumpărat șindrila de la Ghelinta și colegii noștri din Cernat au renovat acoperișul porților secuiești dinspre front.

Clădirea Galeriei de Artă „Gyárfás Jenő” a primit de asemenea acoperiș nou, respectiv a început consolidarea și restaurarea turnului. Lucrarea a fost comandată și finanțată de Consiliul Județean Covasna.

Putem considera fapt îmbucurător că în urma repetatelor noastre moțiuni privind reabilitarea infrastructurii muzeului – apreciind intențiile și eforturile noastre – Consiliul Județean Covasna, susținătorul nostru a recomandat muzeul pe primul loc în lista monumentelor, care urmează să fie reabilite în cadrul Programului Operațional Regional (POR). Astfel, în următorii cinci ani va deveni posibilă reabilitarea generală a clădirii principale. În elaborarea listei de cereri și a caietului de sarcini am relatat în detaliu temele consolidării și renovării clădirii, respectiv a modernizării spațiilor interioare.

2.3. Probleme administrative

Am cerut din partea Primăriei Municipiului Sfântu Gheorghe un teren pentru construirea unei magazii, drept despăgubire pentru partea înstrăinată în anii 1960 a terenului muzeului.

Imobilul cunoscut sub numele de Casa Memorială „Gyárfás”, folosit în ultimele decenii de muzeul nostru, a fost revendicat cu succes de nepoții artistului. Perioada de grație s-a terminat în septembrie 2008; imobilul funcționând până acum ca locuință de serviciu și atelier de sculptură va fi predat definitiv la finele lunii octombrie.

La filiala noastră din Cernat am efectuat reparația acoperișului de ardezie a remizei, în valoare de 3000 lei. În schimb nu am putut cheltui pe reabilitarea de mult scadentă a conacului „Damokos”, deoarece – asemenea Casei „Gyárfás” – moștenitorii au obținut restituirea lui pe cale de proces civil. Pentru soluționarea situației muzeului am adresat o cerere nou-alesei conduceri județene (avem contract de închiriere numai până la începutul anului viitor).

3. Colecții

3.1. Magazii și evidență

Având în vedere noile posibilități de reabilitare a clădirii principale, la sediu nu am continuat investițiile inițiate anul trecut pentru renovarea magaziiilor. În secțiile de arheologie și de etnografie am pus accentul pe utilizarea sistemului de rafturi instalate nu demult, respectiv pe etichetare, sistematizare, executarea numerelor topografice în interesul unei orientări mai bune. A început reinventarizarea și reevaluarea științifică a colecției numizmatice.

Prin aplicarea catalogării digitale (DocPat, Alice 5.50) începute anul trecut, muzeologii și conservatorii noștri au înregistrat aproape 15.000 date. În acest proces se remarcă realizările bibliotecii și ale secției de arheologie-istorie.

Pe baza evidențelor digitale am putut iniția procesul de înregistrare în sistemul național pentru evidență și clasarea patrimoniului cultural mobil. Din pricina voluminoaselor pachete de dosare referitoare la câte un obiect, rezultatul exprimat în numere poate pare modest – am obținut diploma eliberată de minister doar pentru 224 obiecte –, totuși îl putem considera un pas important. Munca noastră este însă îngreunată de faptul că în mod frecvent primim răspuns cu întârzieri de mai multe luni privind documentațiile noastre trimise la Ministerul Culturii, deși de multe ori tocmai acest răspuns ar oferi orientare în problemele de metodologia prelucrării materialului.

3.2. Conservare, restaurare

Am reușit să achiziționăm instrumente mecanice și digitale adecvate pentru măsurarea temperaturii și umidității sălilor de expoziție și a magaziiilor. În magazinele de etnografie și de arheologie din sediu am optimizat umiditatea aerului cu ajutorul unor instalații de filtrare achiziționate special în acest scop.

Tot aici, respectiv în magazinele Muzeului Breslelor din Târgu Secuiesc, dincolo de tratarea obiectelor proaspăt luate în primire am efectuat și dezinfectare cu gaz.

3.3. Îmbogățirea colecțiilor

Este îmbucurător faptul că îmbogățirea colecțiilor noastre arată o tendință crescândă în comparație cu anii precedenți. Față de cele câteva sute de obiecte achiziționate și colectate anul trecut, anul curent au intrat mai mult de 2000 obiecte noi. Numai în colecția de științele naturii au intrat în jur de 500 exemplare noi, provenind din Băile Ozunca, Albiș, Doboșeni, respectiv din Parcul Național Padiș; colecția istorică-arheologică s-a îmbogățit semnificativ datorită monitorizării arheologice și în cursul săpăturilor preventive. Colecția etnografică a sporit cu aproape 150 obiecte noi în urma muncii de colectare intensive din Belin, generată de expoziția itinerantă din Veszprém (Ungaria). Pe lângă acestea au de asemenea valoare semnificativă *bliadarul pictat* din 1847 și *vatra deschisă cu cable*, din 1885, ambele achiziționate din zona Baraoltului.

Fondul bibliotecii s-a îmbogățit cu mai mult de 500 publicații, din care un sfert a fost achiziționat de muzeu. Colecția de artă plastică a sporit cu vreo două duzini de creații artistice, dintre care portretele pictate de Jenő Gyárfás (ale lui József Potsa, respectiv Bálint Császár), desenele lui János Kmetty și Viktor Román reprezintă valori deosebite, precum și donațiile grupului britanic „Digitalis”, a artiștilor societății „Képes Társaság” din Budapesta și a Uniunii Pictorilor din Finlanda.

E spectaculoasă și îmbogățirea colecțiilor din unitățile noastre externe: muzeul din Cernat a adunat aproape o mie de obiecte, în majoritate obiecte de uz casnic sau de istorie industrială; cel din Zăbala a colectat în jur de trei sute de porturi ceangăiești din Moldova, respectiv obiecte din Zăbala; muzeul din Baraolt aproape o sută de obiecte, în primul rând din săpăturile din Filia-Dobó; iar muzeul din Târgu Secuiesc ceva mai puțin. Este demn de remarcat faptul că unitatea noastră din Baraolt se va îmbogăți în curând cu un exponat extrem de valoros: în vara acestui an s-a descoperit în cariera de lignit de la Racoșul de Sus scheletul aproape intact al unui mastodon având vârsta de trei milioane de ani, a cărui extracție și conservare a început deja, în colaborare cu specialiștii locali, din Cluj și din Zirc (Ungaria).

4. Expoziții și manifestări culturale

Asemenea anilor precedenți, expozițiile din clădirea principală și din unitățile externe au atras mai mult de 36.000 vizitatori. Mulțumit activităților PR în clădirea principală s-a reușit atragerea mai multor grupuri-țintă diferite. Prin programele organizate cu ocazia *Noptii Muzeelor* și a *Zilei Mondiale a Monumentelor* am dorit să ne integrăm în lumea manifestărilor muzeale internaționale. Asemenea evenimente au atras numeroși vizitatori chiar și în afara sezonului turistic (am tipărit bilete gratuite pentru evaluarea numărului de vizitatori la inaugurări, concerte).

a. Manifestări mai semnificative organizate la sediu

Ariusd 100 – expoziție centenară din propria colecție. Expoziția realizată într-o concepție inovativă, cu fotografii de mari dimensiuni, material ilustrativ bogat documentat cu texte, imagini și obiecte a fost inaugurată de dr. Attila László, profesor de arheologie al Universității „Al. I. Cuza” din Iași, nepotul lui Ferenc László, custode legendar al muzeului. (Mulțumit acestei legături profesionale ne-a fost posibil să prezentăm cele mai frumoase piese ale colecției noastre de arheologie la două expoziții internaționale de prestigiu: în orașul Olten din Elveția, la expoziția intitulată *Meister der Steinzeitkunst – Frühe Kulturen aus Rumänien*, în vara anului 2008, iar în această toamnă în cadrul expoziției intitulate *Cultura Cucuteni–Tripolje*, în Palazzo della Cancellaria din Vatican.)

Secția de etnografie a organizat două expoziții de succes. Expoziția temporară organizată în clădirea principală cu ocazia *Zilelor Sf. Gheorghe*, intitulată „*Trandafirul înfloarește, veștejește la soare*” – *Păretare cu inscripții brodate*, a călăuzit vizitatorii pe tărâmul de frontieră dintre kitschul poporanist și valorile muzeale demne de ocrotit. Dr. Vilmos Keszeg, șeful Catedrei de Etnografie și Antropologie Maghiară a Universității „Babeș–Bolyai” a ținut un memorabil discurs de inaugurare.

Expoziția de etnografie religioasă intitulată *Sărbători și întâlniri*, organizată în Muzeul „Laczkó Dezső” din Veszprém (Ungaria) prezintă câteva obiceiuri populare specifice secuiești. Legat de această expoziție, ca o completare a acesteia, am organizat o veritabilă „zi secuiască” intitulată *Un pic de lume*, în cadrul căreia s-au prezentat meșteri populari tradiționali din secuime, dar nu au lipsit nici muzica, dansul, sau degustarea.

Biblioteca a organizat în colaborare cu Parohia Romano-Catolică „Sf. Iosif” din Sfântu Gheorghe o expoziție dedicată Sfântei Scripturi și tot cu ajutorul bibliotecarilor noștri am reușit să primim cu ocazia *Anului Renașterii* expoziția itinerantă *Bibliotheca Corviniana* organizată de Biblioteca Națională a Ungariei.

Dintre cele șapte expoziții găzduite în clădirea sediului se evidențiază cea intitulată *Károly Kós – un arhitect european*, pe care am completat-o cu o microexpoziție proprie din desenele și schițele lui Kós, aflate în posesia bibliotecii noastre. Discursul de inaugurare a fost rostit de Anthony Gall, cunoscut arhitect de origine australian și cercetător al patrimoniului arhitectural al lui Károly Kós. În urma deschiderii s-a ținut o conferință cu participarea arhitecților din regiune, în legătură cu reabilitarea planificată a clădirilor noastre proiectate de Kós.

Prin intermediul muzeului din Komárno (Slovacia) Paul Glendell, un fotograf britanic și-a adus expoziția fotografică *Tărâmul Secuilor cu ochii unui englez*.

Mulțumit bunăvoinței Muzeului și Institutului Național de Istorie a Teatrului din Budapesta am găzduit expoziția *Fețele necunoscute ale lui Manyi Kiss*, care a înviat memoria actriței maghiare născută în apropiere, în Zagon.

Și viața muzicală a renăscut cu o nouă fervoare în instituția noastră. În cadrul manifestărilor legate de *Anul Renașterii* am găzduit nu mai puțin de douăsprezece concerte de cameră cu participarea unor muzicieni locali, clujeni, timișoreni, din Miercurea-Ciuc, sau chiar din Austria și Elveția. A avut un succes răsunător inițiativa interactivă, în cadrul căreia – cu ocazia concertelor renascentiste – maeștri de dans profesioniști îmbrăcați în veșminte de epocă au instruit publicul în secretele dansului acestei epoci.

b. Muzeul Bazinului Baraolt

În colaborare cu Asociația „Gaál Mózes” și Cenaclul „Tortoma”, se poate mândri cu numeroase și variate manifestări, cum ar fi: expoziția intitulată *Relicvele revoluției și războiului de independență din 1848–1849 în Bazinul Baraolt*, expoziția fotografică *Bao-bao – Imagine-plai*, a lui Zoltán Kakas. O duzină de lansări de cărți, întâlniri literare, ocupații tradiționale sau muzeal-educative au colorat oferta culturală a muzeului.

c. Muzeul „Haszmann Pál” din Cernat

S-au organizat tabere de creație pentru reînvierea și practicarea meșteșugurilor populare tradiționale (cioplirea lemnului, pictarea mobilei), precum și o activitate continuă a școlii populare, din primăvară până în toamnă. Totodată s-a realizat o expoziție temporară din instrumentele muzicale populare aflate în colecția muzeului. Este demnă de remarcat și expoziția intitulată *Imagini, meleaguri, oameni*, a grupului de creație fotografică „KépVidék” din Sfântu Gheorghe.

d. Galeria de Artă „Gyárfás Jenő”

Dintre cele zece expoziții organizate se remarcă expunerile grupului britanic Digitalis, ale Studioului „Vajda Lajos” din Szentendre (Ungaria), cea a agenției de presă „Magyar Távirati Iroda” (Ungaria), a Clubului Fotografic „Mohos”, a fotografului György Bortnyik din Germania, respectiv expozițiile individuale ale lui Márton Barabás (Budapesta), András Vetró (Tg. Secuiesc) și János Péter.

Secția de arte plastice a reprezentat muzeul nostru la nivel înalt în proiectul de mare anvergură intitulat *Colonia Artistică de la Baia Mare* și organizat de Muzeul Secuiesc al Ciucului, în expoziția purtând titlul *Pictori din Transilvania în Centre Artistice Europene* a Muzeului „Brukenthal” din Sibiu, respectiv a asigurat material ilustrativ pentru expoziția intitulată *Martori ai marilor timpuri*, dedicată memoriei revoluției din 1848–1849, organizată cu ocazia inaugurării festive a Casei cu Arcade din Sfântu Gheorghe.

e. Muzeului Breslelor din Târgu Secuiesc

Publicul din orașul breslelor s-a bucurat în perioada trecută de nouă expoziții organizate în Sala Principală „Incze László” – botezată după regretatul fondator al muzeului. Expoziția intitulată *Orașul în VEDERI. Trecut și prezent (1972–2007)* a fost instalată în atelierul solar „Bogdan”, la inaugurarea acestuia, iar nivelul manifestării a fost ridicat și cu o conferință internațională pentru protecția monumentelor. Trebuie amintită și expoziția de istoria vestimentației burgheze, intitulată *A umbla în haine bune*, o manifestare inedită și oportună organizată de Attila Dimény.

f. Muzeul de Etnografie a Ceangăilor (Zăbala)

A făcut o expoziție ceangăiască la Baraolt, din materialul săsesc a organizat o expoziție la Budapesta, iar la Cluj a prezentat exponate cu caracter de istorie locală zăbălană. Colaborând cu Asociația Etnografică „Kriza János” din Cluj, muzeul a găzduit mai multe evenimente, dintre care merită amintite tabăra de practică profesională organizată pentru studenți, *Al V-lea Seminar al Tinerilor Cercetători Etnografi*, precum și *A II-a Tabără a Tinerilor Arhitecți*.

5. Viața științifică

Larga varietate a performanțelor științifice ale specialiștilor noștri poate fi evaluată parcurgând proiectele de cercetări, participarea la conferințe științifice, publicația noastră științifică etc. S-a încheiat cu succes și reintegrarea mai multor programe *Institutul de Sud-Est* (anuarul *Acta Siculica*, programele *Deșert spiritual*, *Monografi ai Țării Secuiești*, *Arghir*).

5.1. Cercetări

În perioada prezentată, în cadrul diferitelor programe ale instituției am desfășurat cercetări de teren pe numeroase situri secuiești și transilvănene. Colaboratorul nostru naturalist a efectuat colectări în Munții Apuseni și în județul Covasna (în zona localităților Albiș, Doboșeni și Sfântu Gheorghe). Arheologii noștri au asigurat monitorizare arheologică și săpături de salvare în localitățile Calnic, Cernat, Filia, Ocland, Ozun, Sâncraiu, Vârghiș. Colegii istoriografi au efectuat cercetări în diferite arhive și alte colecții publice (Budapesta, Cluj, Odorheiu Secuiesc, Sfântu Gheorghe), au cules date din apropierea municipiului Sfântu Gheorghe (Albiș, Ghidfalău), respectiv în Bazinul Baraolt (Aita Mare, Bățanii Mari, Belin, Biborțeni, Bodoș).

Etnografii noștri au efectuat deplasări la Aita Mare, Belin, Brețcu, Iacobeni, Plăieșii de Sus, Sândominic, Sântimbru, Vârghiș, Zălan și în satele ceangăiești din zona Bacăului, s-au documentat în instituții și colecții private din Budapesta, Szentendre, Debrecen (Ungaria), au cules date în arhivele de stat din Bacău, Miercurea-Ciuc și Sfântu Gheorghe.

5.2. Conferințe și alte prezențe, distincții

Bibliotecarul-muzeolog Hunor Boér a realizat o reevaluare amplă a istoriei muzeului nostru în lucrarea intitulată *Muzeul Național Secuiesc în istoria științei și culturii maghiare, 1875–2000*, susținând aceasta la Universitatea „Eötvös Loránd” din Budapesta.

S-a participat de asemenea și s-au ținut comunicări la numeroase conferințe naționale și internaționale, luând doar câteva exemple:

– Budapesta, Sesiunea Societății Entomologice Maghiare, unde colega noastră naturalistă Irén Kocs a fost distinsă cu Placa comemorativă „Frigvaldszky Imre”.

– Roma, Accademia di Romania, la Conferința intitulată *Tesori e oggetti di prestigio nell' area della cultura di Cucuteni* arheologul Sándor Sztáncsu a ținut o comunicare.

– Franța, călătorie de studiu și schimb de experiență în Valea Loire-ului – Sándor Sztáncsu, Mihály Vargha.

– Târgu Mureș, Muzeul Județean Mureș: Conferința *Vatră deschisă cu cable din evul mediu și accesoriile acestora* – o comunicare a etnografei Enikő Szőcsné Gazda.

– Szekszárd (Ungaria), Societatea Maghiară de Etnografie: Conferința intitulată *Etnografie juridică, antropologie juridică* – o comunicare a etnografei Enikő Szőcsné Gazda.

– Cluj, Societatea de Etnografie „Krizsa János” – Universitatea „Babeș-Bolyai”, Catedra de Etnografie și Antropologie Maghiară: István Kinda a ținut o comunicare la conferința intitulată *Ostașul pierdut*.

– Budapesta, Oficiul pentru Protecția Patrimoniului – Universitatea „Eötvös Loránd” Catedra de Istoria Artei: Conferința *Colligite fragmenta* – comunicări ale lui Hajnalka Barabás și Hunor Boér.

– Cluj, Societatea de Etnografie „János Kriza” – Universitatea „Babeș-Bolyai”, Catedra de Etnografie și Antropologie Maghiară: István Kinda, Enikő Szőcsné Gazda și Mihály Vargha au prezentat publicațiile Muzeului Național Secuiesc.

– Bușteni, Asociația Etnologilor din România (ASER), conferința anuală – a ținut o comunicare Enikő Szőcsné Gazda.

– Odorheiu Secuiesc, a IX-a Conferință de Perfecționare a Restauratorilor Maghiari – comunicare de Hajnalka Barabás.

– Komárno (Slovacia), Muzeul Culturii Maghiare și al Dunării – prezentare ținută de Mihály Vargha, cu titlul *Colecția de artă plastică a Muzeului Național Secuiesc*.

– Budapesta, Muzeul de Arte Plastice, unde artistul László Vinczeffy a fost distins pentru opera sa creativă cu premiul „Mihály Munkácsy”.

– Helsinki–Karjaa, Finlanda: *Poduri. Simpozionul al VIII-lea fino–maghiar al artiștilor plastici contemporani* – a participat Mihály Vargha și László Vinczeffy.

– Cluj, Societatea Culturală Maghiară din Transilvania – Societatea Muzeului Ardelean – Societatea de Etnografie „Krizsa János” – Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” – Catedra de Istorie Literară Maghiară a Universității „Babeș-Bolyai” – Asociația Bibliotecarilor Maghiari din România – conferința științifică intitulată *Renașterea din Transilvania*: din partea noastră au participat cu comunicări Hunor Boér și colaboratoarea noastră externă Judit Dobra.

5.3. Lucrări publicate

Specialiștii instituției noastre mențin relații profesionale permanente cu organizații și instituții științifice din țară și de peste hotare. În urma muncii depuse în perioada prezentată au apărut peste 20 de studii și comunicări, fiind publicate în limba maghiară, română și engleză, în reviste de specialitate, în comunicări ale unor conferințe științifice etc., atât în țară (Baraolt, Cluj, Miercurea-Ciuc, Sfântu Gheorghe, Târgu Mureș), cât și în străinătate (Budapesta, Debrecen).

5.4. Proiecte editoriale

Am realizat împreună cu Editura Státus din Miercurea-Ciuc ediția facsimile a monografiei reprezentative a lui Ferenc Kozma din anul 1879: *A Székelyföld közigazdasági és közmívelődési állapota*.

În urma unui grant comun, Fundația Muzeul Național Secuiesc a publicat în colaborare cu Asociația „Gyulai Ferenc” albumul intitulat *Umbrele locurilor schimbătoare*, al artistului fotograf György Bortnyik,

originar din Sfântu Gheorghe, care acum trăiește în Germania. Fotografiele în alb-negru din anii 1960–1970 prezintă viața cotidiană și sărbătorile din timpul regimului comunist.

Volumul cuprinzând comunicările conferinței științifice din anul trecut, intitulat *Schimbări în societatea și cultura scaunului Orbai* este prima publicație semnificativă a Muzeului Etnografic Ceangăiesc din Zăbala, fiind rezultatul colaborării profesionale a zăbălenilor cu instituții partenere.

5.5. Anuarele *Acta Siculica*

Pentru asigurarea nivelului profesional al anuarului nostru *Acta Siculica* am invitat reprezentanți de seamă ai diferitelor discipline științifice, să participe la realizarea anuarului ca membri ai comisiei de redacție sau ca lectori de specialitate. Ákos Egyed (istorie; membru extern al Academiei Maghiare de Științe), László Kósa (etnografie, folclor, istoria culturii moderne; membru al AȘM), Attila László (profesor universitar; Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, Catedra de Istorie Veche și Arheologie), Elek Benkő (istorie; doctor al AMȘ; Institutul de Arheologie al AMȘ, Budapesta), Ferenc Pozsony (profesor universitar; Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj, Catedra de Etnografie și Antropologie Maghiară), Endre Sárkány-Kiss (biologie; docent universitar, UBB, Catedra de Taxonomie și Ecologie) s-au angajat să ajute munca redactorilor în calitate de membri ai colegiului de redacție; Vilmos Tánzos (docent universitar, UBB, Catedra de Etnografie și Antropologie Maghiară) a lectorat capitolul de etnografie.

Le mulțumesc tuturor și pe această cale în numele Muzeului Național Secuiesc, pentru amabilitatea și contribuția lor, prin care ne-au onorat.

Cititorilor anuarului le doresc o lectură plăcută, documentare utilă și substanțială!

Activity report of Székely National Museum

(November 2007 – October 2008)

(Abstract)

Székely National Museum is a cultural and scientific institution with regional interest, financed by the County Council Covasna (Kovászna Megye Tanácsa), Romania (more than 2.000,000 RON a year). It owns in present internal sections in Sepsiszentgyörgy (Sf. Gheorghe) – sections of natural history, archaeology-history, ethnography, library –, external units – Museum of Erdővidék (Baraolt Basin) in Barót (Baraolt), „Haszmann Pál” Museum in Csernáton (Cernat), Museum of Guilds in Kézdivásárhely (Tg. Secuiesc), „Gyárfás Jenő” Art Gallery in Sepsiszentgyörgy (Sf. Gheorghe), Csángó Ethnographical Museum in Zabola (Zăbala) –, 33 specialists, and 30 clerks and other workers. Its base and temporary exhibitions are visited by more than 36,000 tourists and natives a year.

In this period, according to the mission of Székely National Museum, we tried to surprise our visitors with innovating and substantial expositions and events. Besides the many manifestations, we did all our best to preserve as carefully and circumspectly as possible the values entrusted to us; we continued to professionally process the collections, to enlarge them by collects and acquisitions. Furthermore, we put information, documents, photographs and object to our visiting researchers' disposal.

Compared to the previous years we have made an important advancement in the expositions organized by our specialists, in the high standard and popularity of traveling exhibitions, the high quality of our publications, and in the management. Furthermore, we are proud for carrying out the ornamentation of our impressive seat according to the original design of Károly Kós and its modernization. We tried to react in the most proper way, in the name of openness and partnership to the challenges of the national and international scientific life.